

יעקב מושלי ז"ל

חברינו המנוח יעקב מושלי ז"ל נולד ביפו בשנת 1885. מאביו, שען לפי מקצועו, הקנה לעצמו לראשונה את האהבה לסכניקה. בנעוריו עבד כחניך בבית החרושת שטיין, היחידי אז ביפו, בו רכש את ידיעותיו היסודיות בסכניקה ובהנדסה.

ביקר "בחדר" ובבי"ס אליאנס ביפו והשלים את לימודיו בפוליה-טכניון שבמיטווידה ובמנהיים שבגרמניה.

בשנת 1909 עבר לדמשק, מקום שם פתח בית-מלאכה לבניות ברזל וכו'. משם עבר לרכבת החג' זית. בדמשק עזר ליהודים שגורשו מן הארץ למצוא שם מקלט. הצטיין גם בפעולות מלחמתיות במלחמת העולם הראשונה וקבל אותות הצטיינות מהתורכים. אחרי כבוש הארץ וגם דמשק ע"י האנגלים עבר לחיפה כמהנדס ראשי של הרכבת. ניהל את בתי-המלאכה וחינך פועלים וחניכים בעבודות בית-המלאכה. ייעל את שיטות ההפעלה ע"י המצאות ושיטות ייעול. המציא את הבלם האוטומטי המפורסם לרכבות שעלו ירושלימה. שם נקרעו לעתים תכופות מצמידי הקרוונות שהתדרדרו אחר-כך לסביבות לוד, אם לא התהפכו קודם לכן. שיכלל קטרים ע"י שינוי שיטת הויסות של הקטר וגם המציא מיסבים מסוגים חדשים. הציע החלפת אדני עץ באדני בטון.

בשנת 1934 עזב את שרותי הרכבת והתמסר לחיים הצבוריים בכרמל ובעיר. עוד בנעוריו נמשך אחר אומנות המשחק והמוסיקה. השתתף במקלהת הקהילה ביפו. כסטודנט בגרמניה הקים תיאטרון אידי שנודד מעיר לעיר, בהן הציגו מחזות יהודיים. בשובו ארצה הקים תזמורת וגם במה עברית ביפו.

אחרי הרעש בשנת 1927 הציע הקמת בתים על עמודים עם יסודות חפשיים שהיו עשויים לעמוד בפני הרעש. השקיע מחשבה רבה לשכלול המגורים לפי האקלים המיוחד של ארצנו. את רעיונותיו אלה פרסם בחוברות מיוחדות בהן קבע עקרונות לבניה משוכללת. הציע את ה"ארבע כנפות" צלב במקום המלבן, לשם חסכון בשטח ולהחדרת רוחות מכל הכוונים. הטיף למזוג האויר הקדום ע"י מניעת החדרת קרני השמש הישירות לחדרים, אויר צח במקום קרני שמש לוחטות. יסודות בנין חפשיים, שחרור הבניה של הקומה העליונה מהקומה שמתחת לה. להוזלת הבניה הציע את הייצור הסדרתי אחידות חלקי הבנין ויצירתם בבתי החרושת הסמוכים למקור מחצבתם ואת השמוש בחמרי בניה מקומיים. וכן הציע המצאות להקלת הטענת המוצרים, פרוקם והעלתם למקומותיהם בבנין, וגם גרס החקנת רהיטי קבע יעילים במקום מיטלטלים.

אמר ועשה. כחשובה לאפקורסים הקים בתים ברחוב מחנים לפי כל הפרטים הנ"ל. עדים הבנינים למקוריותו המקיפה בשטח זה. לפי הרעיונות הללו הוקמה שכונת מושליה ברח' שושנת הכרמל. הבתים האלה עברו אמנם אך כך תהליך של התאמה לתנאי התפתחות הסביבה ואבדו את צורתם המקורית.

(המשך ראה עמ' 134)

יעקב מושלי ז"ל

(המשך מעמוד 91)

חברנו המנוח היה רב-גוני בהמצאותיו. היה ממייסדי אספקת המים על הר הכרמל וגם פעל בפתוח אספקת המים בעיר התחתית ובמערב חיפה.

בשנותיו האחרונות פנה לשטחי חקלאות ולפרדסנות במיוחד. ניסה שכלולים בפרדסו ע"י העברת עצים זקנים והחייאתם ע"י גזום כללי ונטיעתם מחדש. ניסה שיטות חדשות לפרדסים ע"י ייעול העבודה והשמירה, ע"י גדול בעלי חיים בהם (ספקים של זבל אורגני), שכלולים באריזת הפרי בארגזי מתכת מפולשים ומתפרקים לשמירת טריות הפרי ולחסכון בחמרי עצים. חדושים וחדושים בכל שטח אליו פנה ובו עבד. כשנדמה לו שאין לו שומעים בארץ הלך להנהיג את ה"מושליפיקציה" במדינה שכנותית.

מראשוני השמאים המוסמכים למקרקעין בארץ, וכשמאי מי ידמה לו ומי יערוך לו, בעמדו לפני הערכאות או בויכוח עם חברים.

ישראל קרני.